

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»

ОБҐРУНТУВАННЯ

теми дисертаційного дослідження

**Розвиток ціннісного ставлення до професійної діяльності працівників
приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих
на здобуття ступеня доктора філософії**

Гопкало Володимир Васильович

спеціальність 011-Освітні, педагогічні науки

(спеціалізація: теорія та методика управління освітою)

Науковий керівник:

Сорочан Тамара Михайлівна

професор кафедри філософії і освіти дорослих
доктор педагогічних наук, професор,
заслужений працівник освіти України

Київ-2023

Актуальність теми: Агропродовольча сфера в Україні та світі посідає важливе місце в розв'язанні економічних, соціальних та екологічних проблем. Від ефективності роботи аграрних підприємств та фермерів значною мірою залежить рівень добробуту та здоров'я населення планети.

В світі відбуваються стрімкі зміни в аграрному секторі, що вимагає від працівників аграрних підприємств адаптації та розвитку нових навичок. Аграрний сектор відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчою безпекою світу. Ефективні та мотивовані працівники є важливою ланкою у забезпеченні сталості постачання продовольства. Розвиток ціннісного ставлення є ключовим для підвищення якісної професійної діяльності, а також важливий для успішного впровадження новацій, що сприяє сталому розвитку аграрної сфери. Розвиток ціннісного ставлення може вплинути на більш відповідальне ставлення до здоров'я та екології, що є важливими аспектами у сучасному аграрному секторі. Україна стежить за сучасними світовими тенденціями в сільському господарстві та аграрній сфері, впроваджуючи нові технології та підходи. Зміцнення ціннісного підґрунтя працівників буде сприяти підвищенню їхньої конкурентоспроможності та внутрішньої мотивації, покращенню іміджу аграрного сектору, залученню нових та якісних кадрів.

Загальна тенденція характеризується переходом від традиційного аграрного виробництва до більш сталих та інноваційних методів, що робить актуальним розвиток ціннісного ставлення працівників аграрних підприємств як у національному, так і в міжнародному контексті.

Ціннісне ставлення до професійної діяльності - це сукупність цінностей, переконань, емоційних відчуттів та оцінок, які працівник має щодо своєї роботи, професійного середовища та здійснюваних ним обов'язків. Ціннісне ставлення формується під впливом різних факторів, таких як особисті цінності, виховання, соціокультурний контекст, професійні досвід та перспективи. Але значною мірою ціннісне ставлення особистості до професійної діяльності залежить від мотивації, розуміння і відчуття відповідальності за виконання професійних обов'язків, що може впливати на якість та результативність роботи, професійної ідентичності, сприйняття себе як представника конкретної

професії, з урахуванням її цінностей та стандартів. Ціннісне ставлення може значно впливати на мотивацію, рішення та загальний підхід до професійної діяльності. Його формування та розвиток можуть бути предметом вивчення в області педагогіки, психології, соціології та управління.

Розвиток ціннісного ставлення до професійної діяльності через неформальну освіту дорослих є важливим аспектом в сучасному освітньому середовищі. Неформальна освіта, така як тренінги, семінари, майстер-класи, менторство та інші форми самоосвіти, може впливати на ціннісні орієнтації та погляди особистості щодо професійної діяльності. В Україні існує законопроект «Про освіту дорослих», що встановлює основні правові, організаційні, фінансові засади функціонування освіти дорослих в Україні, створення умов для ефективної співпраці органів державної влади, інститутів громадянського суспільства, закладів освіти, роботодавців, інших зацікавлених сторін з метою забезпечення права дорослої особи на освіту впродовж життя, розвитку особистісних, громадянських та професійних компетентностей людини відповідно до її індивідуальних потреб, потреб суспільства, економіки і держави. Цей законопроект регламентує поняття неформальної освіти.

Неформальна освіта це структуроване навчання, яке не передбачає присудження повних освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, здобувається упродовж різних періодів життя з метою набуття соціальних, громадянських, особистісних, професійних та інших компетентностей; особистісного та професійного розвитку, адаптації до соціальних, економічних та інших змін в суспільстві. Неформальна освіта ґрунтується на трьох засадах: “вчитися в дії” – отримувати знання під час професійної діяльності; “вчитися взаємодіяти” – часто вона передбачає роботу в групах або командах; “вчитися вчитися” – аналізувати власний досвід і з нього формувати нові знання. В Україні розвитком стандартів та показників якості стандартів неформальної освіти займаються лише декілька організацій: Українська Академія Лідерства, Prometheus, Міжнаціональний центр неформальної освіти тощо. Натомість у країнах ЄС неформальна освіта сприймається роботодавцями на рівні з формальною. Її розвитку там сприяють міжнародні організації – ООН,

ЮНЕСКО, Європейський Союз, Рада Європи та інші. Заклади неформальної освіти дорослих (центр освіти дорослих) це провайдер або об'єднання провайдерів освітніх послуг, що здійснюють освітню діяльність у сфері освіти різних категорій дорослого населення. Центри освіти дорослих можуть належати до різних форм власності (державної, комунальної, приватної), а також бути заснованими на засадах державно-приватного партнерства (корпоративний центр освіти дорослих). Центри освіти дорослих функціонують як самостійні заклади або на базі закладів формальної освіти, неформальної освіти, закладів культури, громадських та приватних організацій та надають освітні та культурно-освітньої послуги для дорослого населення, що ґрунтуються на принципах сучасності, екологічності, людиноцентризму, клієнтоорієнтованості, гнучкості, відповідальності, з застосуванням інноваційних технологій.

Проблема неформальної освіти як складової неперервного навчання отримала велику увагу в дослідженнях та висвітлюється в наукових публікаціях Р. Дейва, К. Куллена, М. Форесті, П. Девіса, М. Ераута, Д. Філда, П. Фордхема, Х. Коллі, П. Ходкінсона та ін. Неформальна освіта розвивається як результат суспільного розвитку та попиту на неї в умовах сучасності. Неформальна освіта має великі потенційні можливості щодо розвитку держави, суспільства, особистості в цілому та діяльності приватних аграрних підприємств зокрема.

Дослідження розвитку ціннісного ставлення до професійної діяльності працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих є важливим і може мати значний вплив на різні аспекти сучасного сільського господарства та суспільства загалом. Адже розвиток ціннісного ставлення, підвищення кваліфікації та ефективності працівників може сприяти підвищенню мотивації працівників, що в свою чергу призведе до підвищення їхньої кваліфікації та ефективності на робочому місці. Сучасний аграрний сектор стикається з різноманітними викликами, такими як використання новітніх технологій, сталий розвиток та вимоги до якості продукції. Розвиток ціннісного ставлення може сприяти адаптації працівників до цих змін та підтримці сталого розвитку. Заохочення професійного розвитку та підвищення

ціннісного ставлення може сприяти зростанню конкурентоспроможності приватних аграрних підприємств на ринку України та за її межами, забезпечуючи якісну та інноваційну продукцію. Сприяння позитивному ціннісному ставленню може бути ключовим фактором у залученні та утриманні талановитих фахівців у сільському господарстві. Ціннісне ставлення може впливати на ставлення працівників до екологічних та громадських аспектів їхньої діяльності, що має важливе значення в аграрному секторі, сприяти стабільності робочого колективу та задоволенню працівників від їхньої професійної діяльності.

Враховуючи ці аспекти, дослідження з розвитку ціннісного ставлення до професійної діяльності працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих може отримати важливі висновки та рекомендації для поліпшення ситуації в даній галузі.

Мета – теоретично обґрунтувати, розробити і експериментально перевірити ціннісну модель професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих.

Завдання дослідження

1. Узагальнити теоретичні основи ціннісного ставлення працівників приватних аграрних підприємств до професійної діяльності.
2. Охарактеризувати досвід професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих.
3. Розробити ціннісну модель професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих.
4. Експериментально перевірити ціннісну модель професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих.
5. Надати методичні рекомендації щодо розвитку ціннісного ставлення працівників приватних аграрних підприємств до професійної діяльності у неформальній освіті дорослих.

Об'єкт дослідження – професійний розвиток працівників приватних аграрних підприємств.

Предмет дослідження – ціннісна модель професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз, контент-аналіз, синтез, узагальнення, порівняння; емпіричні: експеримент, спостереження; методи математичної статистики: реєстрування, ранжування, моделювання, статистичні, кваліметрія.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що
вперше буде:

- ✓ проаналізовано, як неформальна освіта впливає на формування цінностей працівників в аграрному секторі;
- ✓ вивчено, які цінності є важливими для працівників аграрних підприємств, і чому, в контексті їх професійного зростання та з урахуванням потреб підприємства;
- ✓ виявлено залежність між високим професійним розвитком (ціннісним ставленням до професії) і мотивацією працівників приватних аграрних підприємств та успіхом підприємства;
- ✓ експериментально перевірено ціннісну модель професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих;
- ✓ обґрунтовано ціннісну модель професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих.

буде удосконалено:

- ✓ зміст, форми і методи неформальної освіти дорослих в системі розвитку ціннісного ставлення до професійної діяльності працівників приватних аграрних підприємств;
- ✓ програми неформальної освіти, що включають в себе тренінги, воркшопи, менторські програми та інші форми навчання для розвитку ціннісного ставлення до професійної діяльності працівників приватних аграрних підприємств.

дістануть подальшого розвитку:

- ✓ запропоновані конкретні рекомендації для поліпшення ціннісного ставлення працівників аграрних підприємств через неформальну освіту;
- ✓ система менторства та кар'єрного керівництва для підтримки особистого та професійного росту працівників.

Джерельна база дослідження: офіційні документи і матеріали про розвиток професійної підготовки працівників приватних підприємств аграрного сектору, зокрема закони, нормативні акти, рекомендації; наукові праці (монографії, дисертації, статті) українських і зарубіжних науковців; матеріали науково-практичних конференцій, присвячених проблемам неформальної освіти дорослих та професійному зростанню; статистичні дані підприємств щодо залежності рівня освіти працівників.

Структура роботи: дисертаційна праця буде складатися із вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, загальних висновків, додатків та списку використаних джерел.

ПЛАН

ВСТУП.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМА РОЗВИТОКУ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРИВАТНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

1.1. Аналіз змісту та сучасного стану понять: ціннісне ставлення до професійної діяльності, професійний розвиток, неформальна освіта дорослих.

1.2. Теоретичне підґрунтя неформальної освіти дорослих в системі професійної діяльності працівників приватних аграрних підприємств, вітчизняний та світовий досвід.

1.3. Аналіз вимог до професійної компетентності аграрних підприємств: визначення ключових навичок та знань, необхідних для роботи на аграрному підприємстві, аналіз сучасних тенденцій та нововведень в аграрному секторі (наприклад перехід від колективізації до приватизації і як він впливає ціннісне ставлення до професії).

Висновки до розділу I.

РОЗДІЛ II. МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТОКУ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ПРИВАТНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ.

2.1. Теоретичні моделі взаємозв'язку ціннісного ставлення та професійного розвитку.

2.2. Концептуальні засади побудови моделі взаємозв'язку між професійним розвитком та успіхом в аграрному секторі, визначення ключових факторів, що сприяють успіху працівників.

2.3. Обґрунтування ціннісної моделі професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих.

Висновки до розділу II.

РОЗДІЛ III. ДОСЛІДНО – ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МОДЕЛІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРАЦІВНИКІВ ПРИВАТНИХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ ДОРΟΣЛИХ

3.1. Експериментальна перевірка ефективності визначеної моделі, взаємозв'язку між професійним розвитком та успіхом в аграрному секторі, визначення ключових факторів, що сприяють успіху працівників.

3.2. Методичні рекомендації щодо покращення професійного розвитку працівників приватних аграрних підприємств у неформальній освіті дорослих.

3.3. Подальше вдосконалення моделі на основі здобутих отриманих даних розробка плану етапного впровадження моделі професійного розвитку у неформальній освіті дорослих для аграрного сектору України.

Висновки до розділу III.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.

ДОДАТКИ.